

Serveis

17 de juliol de 2018

SUBSCRIU-TE

Identifica't o Registra't

Diari de Girona

Girona
34 / 18°Figueres
31 / 19°Blanes
30 / 21°

Local Més Notícies Esports Economia Opinió Cultura Oci Vida i Estil Comunitat Multimèdia

Catalunya Espanya/Internacional Fets i Gent **Dominical** L'Última del dia Estiu

Diari de Girona » **Dominical**

0

El camí de la revolució «tupamara» cap a la literatura

Carlos Caillabet és un periodista i escriptor uruguaià que, a través de la seva filla, ha creat vincles amb Caldes. Membre d'una guerrilla d'extrema esquerra contra la dictadura, va passar 13 anys a la presó

Pili Turon | 17.07.2018 | 14:12

El periodista i escriptor uruguaià Carlos Caillabet (Paysandú, 1948) es mou per Caldes de Malavella amb naturalitat, coneix els veïns i les botigues, sovintaja la biblioteca –on ha presentat l'última novel·la, *Hotel Lebac*–, hi té colla per jugar a escacs i lloc per a la reflexió davant la placa que recorda Joan Vendrell, un caldenc militant del POUM que va morir al camp de concentració nazi de Mauthausen, just el nom de la plaça on viu la seva filla. Fa setze anys, ella va fer el viatge a la inversa de la família Caillabet, que al tombant dels segles XIX i XX va emigrar de França per treballar l'agricultura a l'Uruguai, **un país que, segons afirma l'escriptor, no descendeix dels indígenes «sinó dels vaixells».**

Carlos Caillabet al pati de la Biblioteca Ferrer i Guàrdia de Caldes de Malavella **Aniol Resclosa**

Fotos de la notícia

Espai Unplugged

LA MÚSICA ACÚSTICA SÍ
QUE ES PROPAGA PER L'ESPai. I GRATIS

van participar en les Brigades Internacionals». I comparteix, també, un record d'infantesa que relaciona amb Catalunya, el d'un exiliat anarquista instal·lat al seu barri de Montevideo que els llegia fragments de George Orwell.

Llavors, no faltava massa perquè Caillabet es convertís en *tupamaro*, en un **guerriller del Movimiento de Liberación Nacional (MLN)**, al qual es va integrar molt jove, cosa que considera normal en «un país molt polititzat on un pren partit molt aviat». L'escriptor remarca que quan Europa vivia el maig del 68 ell tenia 20 anys i ja en feia tres que pertanyia als *tupamaros*, l'única guerrilla urbana de Llatinoamèrica, que va néixer inspirada en la lluita del Front d'Alliberament d'Algèria o en els partisans, i sota la influència de la revolució cubana, de la figura del *Che* Guevara i d'altres guerrilles com les FARC a Colòmbia. I és parlant de la seva militància precoç que **desvetlla el costum de visitar la placa de Vendrell cada vegada que torna a Caldes**: «sempre penso que ell també era molt jove quan es va integrar al POUM, m'hi assec a fumar i em pregunto què devia pensar aquell noi, per què hi va anar, què va sentir...». En el que a ell respecta, diu que ara mesura les coses «més des d'un punt de vista humà que polític» però, de jove, «tenies una consciència política molt emocional».

Elecció per la lluita armada

Carlos Caillabet **va escollir l'acció directa, la lluita armada**, d'entre les dues vies que es van obrir al seu país per «independitzar-se de l'imperialisme nord-americà». Dels Estats Units, «vam assumir com a potable el rock, la literatura, de Faulkner a Paul Auster, i els texans; per la resta, hi havia rebuig i una gran simpatia pels corrents populars i d'esquerres europeus» perquè –argumenta– la visió uruguaiana del món i de la mateixa nació «és molt europea, és un país nostàlgic», tal com posa de manifest una «literatura pessimista» que exemplifica amb els escriptors Eduardo Galeano, Mario Benedetti o Juan Carlos Onetti.

L'altre camí era l'electoral, que *tupamaros* com ell veien «ingenu perquè pensàvem que els terratinents no cedirien els seus privilegis a través dels vots». Amb el temps, però, aquesta facció va derivar en la coalició de govern actual, el **Frente Amplio**, a la qual l'MLN es va acabar incorporant donant-li «un suport crític».

Caillabet **va viure a Montevideo entre els cinc anys i l'adolescència**, quan va tornar a la seva ciutat natal, Paysandú. Fill d'un alt funcionari públic, va viure al camp amb els pares i un germà amb síndrome de Down, una dada que aporta per subratllar que, **«de molt petit, vaig aprendre què era la discriminació i la segregació»**. Això el va influir políticament, igual que la ideologia socialista de la seva mare i la lectura, i especialment dos llibres que «em van marcar a foc i m'acompanyen fins avui: la *Illiada* i l'*Odissea*. Crec que allà hi està tot, la guerra, l'amor, la mort romàntica, viure poc però intensament». «Per a mi –afegeix–, el retorn a Ítaca va ser molt significatiu, després d'estar tretze anys pres».

Les primeres accions del Movimiento de Liberación Nacional van consistir en assalts i segrestos que, tal com explica el seu exguerriller, pretenien «denunciar els fraus econòmics de l'oligarquia». Entre elles es pot trobar des del boicot a una visita del magnat Rockefeller fins al desviament d'un camió carregat de menjar a una barriada marginal, un tipus d'operacions que els van fer merèixer el sobrenom dels «robinhoods d'Amèrica llatina». Caillabet indica que **«actuàvem amb molta cura de no atemptar contra la població civil, amb una violència molt dosificada»**, però assegura que tot va canviar amb l'aparició dels esquadrans de la mort, que «van segrestar i matar companys de base, els més indefensos». En la seva opinió, els *tupamaros* **van cometre «un greu error» en respondre «violentament**, vam matar» perquè pensàvem que «liquidant-los l'exèrcit es quedaria quiet, però el govern va reaccionar declarant l'estat de guerra i **les forces armades ens van caure a sobre»**.

Quan se li pregunta, l'escriptor evita destacar cap acció per sobre de les altres i respon, irònicament, que «en vam fer moltes, moltes... la nostra vida era molt intensa, tot i no existir internet». Malgrat l'evasiva, no defuig cap responsabilitat i argumenta que **«quan un és jove vol fer les coses ràpidament, la violència política formava part de les nostres vides»**, i ell va optar «per la revolució, per la via més curta i així ens va anar (riu)». «Però no me'n penedeixo perquè va ser l'actitud més digna», es referma.

El van detenir el 1972, una nit que va decidir anar a dormir a casa perquè «els locals clandestins estaven molt cremats». Se'l van endur encaputxat i emmanillat a un quarter on el van torturar durant mesos, i no va rebre la primera visita fins al cap de mig any; després, van ser un cop al mes. En aquell moment, **acabava de complir 24 anys i ja en feia uns quants que vivia amb una identitat falsa**, tenia un fill d'un

«Vam veure un reportatge sobre Girona a la televisió alemanya i ens va agradar»
17-07-2018

Un home del centre d'Europa podria ser l'autor intel·lectual dels atemptats del 17 d'agost
17-07-2018

Roben la caixa forta d'una empresa càrnia de Verges tallant-la amb radials
17-07-2018

La fundació Mona es trasllada al Pla de l'Estany
16-07-2018

El director esportiu de l'Uni Girona investigat per un delictes d'odi i amenaces no es presenta al jutjat
16-07-2018

Últimes galeries

El Trueta estén l'hospitalització a domicili per a nadons prematurs

Un tribunal militar el va condemnar a trenta anys de presó i, dels tretze que va complir, el guix el va passar al penal de Libertad; cinc d'ells va estar sol a la cel·la, «sortint mitja hora al pati, amb sort». «Et podien matar quan volguessin», subratlla. I explica que, com la majoria de presos, va vèncer el temps «descobrint la potencialitat de l'ésser humà en soledat», en què el va ajudar molt la literatura i l'estudi de les matemàtiques perquè, «com els escacs, et fan viure en un món que et fa oblidar on estàs».

Un dia de tortura per dos anys de presó

Amb la perspectiva que donen els anys, Carlos Caillabet és taxatiu en afirmar que «canvio un dia de tortura per dos anys de presó», perquè **«no vaig veure créixer els fills, vaig estar separat de la meua companya**, vaig estar tretze anys sense encendre una llum, sense tancar una porta, sense travessar un carrer...». Malgrat aquest aïllament, assenyala que els *tupamaros* estaven al corrent de què succeïa al país perquè **«com millor eren les coses a fora, la repressió a dins era més gran»**. I van sortir, rememora, «convençuts que aquella democràcia tutelada duraria poc i ens assassinarien».

Un any després de l'amnistia, **el 1986, es va aprovar la Llei de Caducitat**, una norma que garanteix la impunitat dels militars que van violar els drets humans i que continua vigent. La possibilitat de derogar-la s'ha votat dues vegades sense èxit (1989 i 2009) «per por», opina l'escriptor, per a qui la societat uruguiana «es divideix entre els que volen passar pàgina i els que volen seguir explorant el passat». Ell defensa la segona opció, però aclareix que «no perquè el passat sigui una àncora, sinó una catapulta». **Coincidint amb la seva última visita a Girona, més de 200.000 persones es van manifestar al seu país «per reivindicar justícia»** en una marxa que, des del 1996, es repeteix cada 20 de maig per recordar les víctimes de la dictadura i el dia de 1976 en què dos legisladors i dos militants tupamaros van aparèixer assassinats a Buenos Aires (Argentina). **«El pitjor problema és on estan els desapareguts**, però el més cruel és el dels nens segrestats... i, en això, nosaltres vam tenir sort», es diu a si mateix.

Caillabet va sortir de la presó amb 37 anys, deixant aparcada i oblidada la carrera de Veterinària que estudiava quan el van detenir i amb la urgència de treballar per tirar endavant la família, castigada per una dictadura que va classificar la població en tres categories, A, B i C, en funció de si donava suport o no als militars; i explica que «només els primers podien aspirar a una feina pública, si tenies un parent pres, havies d'inventar-te un treball de qualsevol cosa per sobreviure». Quan el van alliberar, la primera feina que va trobar va ser de repartidor de carn en bicicleta, després va treballar en una carnisseria i, durant tres o quatre anys més, en una cooperativa-taller de plàstics muntada per ex-presos com ell.

Aquest col·lectiu manté viva la relació perquè, **«malgrat les diferències, a la presó es crea una mena de germanat de sang que continua fins avui»**; de fet, per Caillabet són l'«altra família», amb la que «vam viure moltes coses difícils d'oblidar». Tants anys després, continuen actius i «exigents amb el govern», alguns militant en partits polítics i d'altres en moviments socials.

'Pepe' Mujica

Un dels guerrillers i presos tupamaros més il·lustres és el president de l'Uruguai entre 2010 i 2015, José 'Pepe' Mujica (1935), a qui Caillabet coneix d'abans que el detinguessin i encara veu, a banda de ser amic de la seva esposa i vicepresidenta del govern actual, Lucía Topolansky. En aquest punt, l'escriptor recorda que el seu país va entrar als rècords Guinness per la xifra de 7.000 presos polítics que va sumar en aquella època; així com per una fuga de 114 detinguts, el 1971, entre els quals hi havia Mujica, que tornaria a ser empresonat.

Quan se li fa notar, Carlos Caillabet diu no entendre ni la sorpresa ni l'interès que ha generat la forma de viure i de governar de Mujica, predicant l'austeritat amb l'exemple. **«Un president ha de viure com viu la majoria del poble i ell viu així, humilment. El *viejo* sempre ha estat així»**, remarca. I detalla: «va estar pres quinze anys, es va fugar dos cops, té sis impactes de bala al cos... i tota aquesta vida et porta a poder viure amb molt poques coses». Pel periodista, és lògic que sigui així i ho referma compartint una reflexió que li va fer el mateix Mujica: **«el poder no corromp, et mostra tal com ets i et dona l'oportunitat de mostrar-te tal com ets»**.

Immersió en l'escriptura

Tornant a la seva reinserció a la vida fora de la presó, **mentre buscava la manera de guanyar-se la vida el van animar a escriure al setmanari del moviment tupamaro, *Mate amargo***, on reconeix que feia «un periodisme polític que avui considero pamfletari». Caillabet no havia escrit mai, ni abans ni durant la condemna, i es va estrenar en un concurs de contes a Montevideo al qual es va presentar convençut que podia guanyar uns diners que necessitava; però va resultar que el premi, que va guanyar, només era un diploma. Amb *Mate amargo* com a punt de partida, **va viure una quinzena d'anys del periodisme**, gaudint especialment de les etapes en les quals va poder fer treball de camp, el que més li agradava.

CO

C
S
e
SEI

L'últim

El més llegit

1. VÍDEO | Com graven Manolo Lama i Paco González els comentaris del FIFA?
2. Nova protesta de les treballadores d'Eulen a l'Ajuntament
3. Pere Vila, nou delegat de la Generalitat a Girona
4. Prohibeixen l'accés a la zona de les Illes Formigues per la presència d'un obús
5. Aprofitar el canvi de rutines a l'estiu per deixar de fumar
6. El camí de la revolució «tupamara» cap a la literatura
7. Els primers visitants entren al museu i al restaurant d'Or Museum de Sant Julià
8. La història de l'Aigua de Vilajuïga en un curtmetratge documental
9. L'hospital Trueta estén l'hospitalització a domicili als nadons prematurs
10. 250 efectius controlaran la seguretat durant el concurs de focs de Blanes

Com el mes que **va conviure amb les bases zapatistas durant l'aixecament del subcomandante Marcos**, d'on va obtenir material per publicar el llibre *Chiapas, el choque de los vientos* (1997) i va comprovar de primera mà que «més que una guerrilla, era un moviment social armat que em va permetre entendre el valor del factor indígena, el que ens falta a l'Uruguai, la veritable horitzontalitat: manar obeint, servir i no servir-se...». «Potser allò era el que anhelàvem al meu país però, amb la nostra cultura d'origen occidental, vivíem més de pressa i la veritable democràcia és lenta», reflexiona. Caillabet va deixar el periodisme quan se'n va «avorrir», «quan **em vaig cansar de córrer darrere els polítics per veure què deien**», lamenta; encara que mai l'ha deixat del tot perquè des dels anys 90 col·labora amb el setmanari d'esquerres Brecha, a més de publicar per a algunes ONGs i un col·lectiu francès –ha aprofitat les seves estades a Catalunya per escriure cròniques de novetats editorials.

Després d'abandonar l'activitat periodística, i ja amb una pensió reparatòria per haver estat en una presó de màxima seguretat, tal com informa, **Carlos Caillabet es va centrar en la producció literària**. *Hotel Lebac* (2017) és l'últim títol d'una bibliografia que va arrencar el 1995 amb *La última trinchera* i va anar creixent amb el compendi de relats *Un pañuelo rojo en la memoria* (1996); l'esmentat de Chiapas; *La paciente construcción del arcoiris* (2000), centrat en l'entorn social de les persones amb Down, la síndrome del seu germà; *Nomeolvides*, amb la fotografia Annabela Balduvino (2001); el recull d'articles periodístics *Retratos con historias* (2001); les novel·les *Otro mundo* (2007) i *Verano* (2008); i la biografia *Constanza, el desafío* (2014).

Compartir a Facebook

Compartir a Twitter

Més informació

L'Uruguai d'Stuani perd amb França i diu adeu al Mundial

Stuani celebra des de la gespa la classificació d'Uruguai per quarts

La CUP rebutja la presència de Felip VI avui a Girona

Temes relacionats:

Caldes de Malavella

Carlos Caillabet

Literatura

Moviment de Liberació Nacional tupamaro

Mujica

Uruguai

Comentaris

Per comentar has d'iniciar sessió o registrar-se.

Els comentaris estan subjectes a moderació prèvia i han de complir les **Normes de Participació**

Comentar

Enllaços recomanats: Premis cinema

Diari de Girona

Mapa web

Girona

Comarques

Oci a Girona

El temps

Trànsit a Girona

Cartellera

Classificats

tucasa.com

Iberpisos

Iberanuncio

Ibercoches

Iberempleo

Cambalache

Especials

Universitat de Girona

Turisme

Tercera Edat

Alimentació i Hosteleria

Celiaquia

Casaments

DiarideGirona.cat

Contacti

Conegui'ns

Localització

Avís legal

Política de privacitat i protecció de dades

Publicitat

Tarifes Internet

Tarifes Edició Impresa

Branded Content

Altres webs de Prens Ibérica Media

Altres webs del Grup Editorial Prens Ibérica

Diari de Girona | Diario de Ibiza | Diario de Mallorca | Empordà | Faro de Vigo | Información | La Opinión A Coruña | La Opinión de Málaga | La Opinión de Murcia | La Opinión de Tenerife | La Opinión de Zamora | La Provincia | La Nueva España | Levante-EMV | Mallorca Zeitung | Regió 7 | Superdeporte | The Adelaide Review | 97.7 La Radio | Euroresidentes | Lotería Navidad | Premis cinema

© Diari de Girona, S.A. Tots els drets reservats.

[Avis Legal](#) | [Política de Privacitat](#) | [Política de Cookies](#)